

Mieczysław BALOWSKI
Uniwersytet im. A. Mickiewicza

DOI: 10.14746/bo.2021.4.14

**Pasjonatka frazeologii słowiańskiej –
doc. PhDr. Eva Mrhačová, CSc.**

Mało jest ludzi, którzy w tym wieku, co doc. Eva Mrhačová, pozostają aktywni naukowo. Pierwsza monografia Pani Docent ukazała się drukiem równo 50 lat temu (por. *Korelativní slovesa pohybu ve slovanských jazycích, zvláště v ruštině*, 1971), a ostatnio wydany słownik *Východoslovanská rčení v pohledu od češtiny*, którego jest współautorką, ukazał się nakładem Uniwersytetu Ostrawskiego tuż przed pandemią, pod koniec roku 2019. Wydaje się jednak, że doc. Eva Mrhačová nie powiedziała jeszcze ostatniego słowa. Przypomnijmy pokrótce drogę życiową Pani Docent.

Doc. PhDr. Eva Mrhačová, CSc. urodziła się 2 sierpnia 1936 r. w Hranicích na Morawie, gdzie spędziła też swoje młode lata. Gimnazjum ukończyła w Opawie, po czym studiowała filologię czeską i filologię rosyjską na Uniwersytecie F. Palackiego w Ołomuńcu. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych otrzymała w roku 1972 na podstawie pracy *Korelativní slovesa pohybu ve slovanských jazycích, zvláště v ruštině*. W roku 1987 została mianowana docentem. W tym czasie pracowała nad poszczególnymi zagadnieniami językoznawstwa słowiańskiego, ale również poświęcała się tłumaczeniom literatury pięknej i naukowej, np. *O věrném přátelství. Tádžické pohádky*, B. Szklowskiego *Návrat Odysseův*, J. Knipoviczovej *Rytmus doby*, B. Pankina *V kruhu nebo po spirále?*, G. Bielaji *Umělecký svět současné prózy* itd.

Można by powiedzieć, że już pierwsza monografia wskazała na slawistyczną drogę Jej zainteresowań naukowych, której pozostała wierna do dziś. Głównymi problemami badawczymi Pani Docent bowiem były analiza porównawcza języków słowiańskich, antroponimia czeska oraz frazeologia słowiańska, w tym również parmiologia słowiańska, którą w czeskim językoznawstwie traktuje się jako część frazeologii. Można by tutaj wymienił wiele Jej prac z tego zakresu. Zatrzymajmy się jednak przy publikacjach z ostatnich lat. Dotyczą one ostatniego kręgu badawczego, a mianowicie frazeologii słowiańskiej, którym zajęła się już w latach dziewięćdziesiątych XX wieku (por. grant *Srovnávací frazeologie česká, česko-polská a česko-německá*). Tę problematykę wprowadziła również do cyklicznych – od 2002 roku – spotkań konferencyjnych pod nazwą *Parémie národů slovanských*, której nie tylko

wcześniejsze, ale także ostatnią – przedpandemiczną – edycję zorganizowała Pani Docent.

Badania nad frazeologią czeską (a następnie również słowiańską) rozpoczęła od gromadzenia kartoteki, którą sukcesywnie opracowywała (sama lub we współautorstwie) i publikowała w formie słowników (*Názvy zvířat v české frazeologii a idiomatice*, 1999; *Názvy částí lidského těla v české frazeologii a idiomatice*, 2000; *Zvířata v české a polské frazeologii a idiomatice*, 2003; *Lidské tělo v české a polské frazeologii a idiomatice*, 2004; *Příroda v české frazeologii a idiomatice (Země – Vesmír – Život – Smrt – Barvy – Prostor – Čas)*, 2006; *Slovník přísloví v devíti jazycích*, 2008; *Západoslovanské paremiologické dědictví*, 2010; *Příroda v české a polské frazeologii a idiomatice*, 2011). Tę problematykę przedstawiała również w artykułach naukowych, publikowanych zarówno w czasopismach naukowych, jak też w monografiach zbiorowych do dnia dzisiejszego włącznie, np. *Česká a polská přirovnání se zoopelativem jako základním slovem*, [w:] *Frazeografia słowiańska*, Opole: Uniwersytet Opolski, 2000, s. 104–112; *Přirovnání v Reymontově epopeji*, [w:] *Władysław Stanisław Reymont. Tradice – současnost – recepce*, Ostrava, Praha: FF OU, Polský institut Praha, 2001, s. 81–90; *Frazeologie korelativních sloves pohybu v současné češtině a polštině*, „Sborník prací FF OU. Literární věda” 2000, č. 4 (193), s. 15–21, jak również i później, np. *Przysłowia dawniej i dziś*, „Bohemistyka” 2012, nr 1, s. 61–70; *Účast číslovek na západoslovanských frazémeh*. „Studia Frazeologiczne” 2012, nr 4, s. 39–47; *Srovnávací slovanská frazeologie a lexikografie na katedře slavistiky Filozofické fakulty Ostravské univerzity*, [w:] *Porównawczy aspekt leksykografii – teoria i praktyka*, Olomouc: Univerzita Palackého, 2014, s. 48–51; *Parémie – pravé démanty jazyka (místo úvodu)*, [w:] *Parémie národů slovanských VII*, Ostrava: Ostravská univerzita, 2014, s. 11–13; *Lexikální analýza západoslovanských parémii a rčení*, [w:] *Dialog z tradycją. Językowe dziedzictwo kultury materialnej*, red. E. Młynarczyk, E. Horyń, Kraków: Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, 2016, s. 317–332; *Parémie severních Slovanů*, [w:] *Parémie národů slovanských IX*, red. U. Kolberová, S. Mizerová, Ostrava: Ostravská univerzita, 2019, s. 11–16.

Kontynuuje również opracowywanie słowników słowiańskiej frazeologii i paremiologii, np. *Západoslovanská rčení*, Ostrava: Ostravská univerzita, 2016; *Východoslovanská přísloví a pořekadla v pohledu do češtiny*, Ostrava: Ostravská univerzita, 2017; *Východoslovanská rčení v pohledu od češtiny*, Ostrava: Ostravská univerzita, 2019. W tym celu pozyskała do współpracy wielu badaczy frazeologii słowiańskiej w poszczególnych krajach.

Przed piętnastu laty życzyliśmy Pani Docent, „aby starczyło Jej sił na realizację wszystkich swoich pomysłów, a będzie na to potrzebowała nie tylko kolejnych 70 lat” (Balowski 2006, s. 321). Dzisiaj z pewnością możemy powiedzieć, że sił starczyło Jej nie tylko na te kolejne 15 lat, ale starczy Jej też na wiele dalszych, ponieważ nadal swój czas wypełnia pracą naukową. Czekamy więc na kolejne publikacje.

Ad multos annos!

Literatura

- Balowski M., 2006, *Jubileusz Docent Ewy Mrhačovej*, „Bohemistyka”, nr 4, s. 319–321.
Bolková J., 2016, *Žena zrozená ve znamení lva a slunce – k životnímu jubileu doc. PhDr. Ewy Mrhačové, CSc.*, „Bohemistyka”, nr 4, s. 409–411.
Siódma edycja konferencji paremiologicznej, 2014, „Zwrot”, 17.09. Online: <https://zwrot.cz/2014/09/siodma-edycja-konferencji-paremiologicznej> [dostęp: 10.09.2021].